

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.10.1991, sp. zn. 4 Cz 66/91, ECLI:CZ:NS:1991:4.CZ.66.1991.1

Číslo: 33/1992

Právní věta: Oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 403/1990 Sb. není náhradní dědička uvedená v závěti zemřelého vlastníka věcí, o jejichž vydání jde, když závětí ustanovená dědička se dožila smrti zůstavitele a dědila podle závěti po něm, avšak nedožila se už (na rozdíl od náhradní dědičky) účinnosti zákona č. 403/1990 Sb. (tj. 1.11.1990).

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 31.10.1991

Spisová značka: 4 Cz 66/91

Číslo rozhodnutí: 33

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dědění, Restituce, Závěť, Zmírnění následků majetkových křivd

Předpisy: 403/1990 Sb. § 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 33

Oprávněnou osobou ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) zákona č. 403/1990 Sb. není náhradní dědička uvedená v závěti zemřelého vlastníka věcí, o jejichž vydání jde, když závětí ustanovená dědička se dožila smrti zůstavitele a dědila podle závěti po něm, avšak nedožila se už (na rozdíl od náhradní dědičky) účinnosti zákona č. 403/1990 Sb. (tj. 1. 11. 1990).

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky z 31. 10. 1991, [4 Cz 66/91](#))

Rozhodnutím státního notářství v Jihlavě byla registrována dohoda o vydání věcí, uzavřená mezi Podnikem bytového hospodářství v J. a A. V. podle zákona č. 403/1990 Sb., o zmírnění následků některých majetkových křivd, a to domu čp. 1324 a pozemku parc. č. 2774 - zastavěné plochy o výměře 295 m² v J.

Generální prokurátor České republiky ve stížnosti pro porušení zákona vytýkal státnímu notářství, že věc náležitě neposoudilo ve smyslu ustanovení § 2 a § 3 odst. 1 zákona č. 403/1990 Sb. Vydávané nemovitosti původně patřily B. M. a přešly na stát rozhodnutím finančního odboru rady bývalého MěstNV v J. z 19. 8. 1959, č. j. fin/17-1959/Fr., a rozhodnutím finančního odboru rady bývalého KNV

v J. z 2. 2. 1960, č. j. fin/3-61-1960-Z, a to na základě ustanovení vládního nařízení č. 15/1959 Sb. B. M. zemřel 8. 7. 1967, přičemž jedinou závětní dědičkou po něm byla jeho manželka M. M., které bylo potvrzeno nabytí dědictví rozhodnutím státního notářství v Jihlavě ze 16. 11. 1967, č. j. 4 D 801/67-15, jako univerzální dědičce. M. M. zemřela 21. 9. 1989, takže účinnosti zákona č. 403/1990 Sb. se nedožila. Z těchto důvodů jako oprávněné osoby pro vydání věci přicházely v úvahu osoby uvedené v ustanovení § 3 odst. 1 písm. b) až d) citovaného zákona. Státní notářství proto nepostupovalo správně, když registrovalo dohodu o vydání věci, v níž příjemkyní byla A. V., která byla sestrou zemřelé manželky původního vlastníka nemovitosti M. M., jež se prokázala závětí z 1. 5. 1962, v níž je ustanovená náhradní dědičkou pro případ, že by pozůstalá manželka M. M. dědictví nenabyla.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o této stížnosti pro porušení zákona tak, že uvedeným rozhodnutím státního notářství byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Zákon č. 403/1990 Sb., v ustanovení § 3 (nedotčeném novelami provedenými zákony č. 458/1990 Sb., č. 592/1990 Sb. a č. 137/1991 Sb.) vyjmenovává oprávněné osoby, které přicházejí v úvahu v těch případech, zemřel-li vlastník nebo byl-li prohlášen za mrtvého, a stanoví jejich pořadí. V ustanovení § 3 odst. 1 písm. a) je stanoven oprávněnou osobou dědic ze závěti, dožil-li se účinnosti tohoto zákona.

V daném případě jako oprávněná osoba by přicházela v úvahu dědička ze závěti zůstavitele z 1. 5. 1962, tj. manželka M. M., ovšem za předpokladu, že by se dožila účinnosti zákona, tj. dne 1. 11. 1990. Uvedená podmínka však u ní splněna nebyla, neboť již dne 21. 9. 1989 zemřela. To, že zůstavitel v závěti označil náhradní dědičku V. V. pro případ, že by jeho manželka M. M. nedědila, není rozhodné pro účely zákona č. 430/1990 Sb., když M. M. univerzální dědičkou po B. M. byla a nabytí dědictví, k němuž došlo smrtí zůstavitele B. M. 8. 7. 1967, jí také bylo státním notářstvím potvrzeno. Dědičkou ze závěti (jako oprávněná osoba) mohla být V. V. jen v tom případě, že by se M. M. nedožila smrti svého manžela nebo by nebyla způsobilá dědit z jiného důvodu.

Náhradní dědičku V. V. nelze zařadit mezi další oprávněné osoby, jimž vzniká nárok na vydání věci v případě, že by dědic ze závěti se nedožil účinnosti uvedeného zákona (§ 3 odst. 1 písm. b/ zákona č. 403/1990 Sb.). V daném případě totiž nejde o nárok z dědického práva, ale o nárok osob obmyslených přímo ze zákona č. 403/1990 Sb., takže není rozhodující datum pořízení závěti. Důležité je, že závěť je platná a že splňuje všechny formální i obsahové náležitosti požadované zákonem. I když jde o novou závěť z 1. 5. 1962, skutečnost spočívající v pořízení nové závěti v daném případě nemá vliv na osobu dědice, je-li v ní povolán stejně jako v dřívější závěti z 2. 8. 1958 dědička i náhradní dědic; když totiž se dědička ze závěti dožila smrti zůstavitele a dědila, nemůže náhradní dědic přicházet v úvahu jako osoba oprávněná podle tohoto zákona.

Tím, že státní notářství registrovalo dohodu o vydání věci, v níž jako příjemkyně vystupovala V. V., porušilo napadeným rozhodnutím zákon v ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 403/1990 Sb. Stížnosti pro porušení zákona, podané generálním prokurátorem České republiky, bylo proto vyhověno a uvedené rozhodnutí bylo zrušeno. Věc byla vrácena státnímu notářství k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.